

Julbord 21 nov
Boka in årsmötet 20 mars

Nr 4. November 2021. Årgång 28

OMSLAGSBILDEN:

Den ökade trafiken kräver en ny genomfartsled. Lösningen blir att Västra Bangatan förlängs utmed järnvägen, förbi det provisoriska Märsta centrum och ut mot länsväg 263. Året är 1973.

Foto: Hembygdsföreningens fotoarkiv

Blir det någonsin normalt igen?

Frågan om hur vårt samhälle kommer att återhämta sig nu när pandemin klingar av diskuteras livligt i olika sammanhang. ”Det blir snart som vanligt igen” resonerar optimisterna. ”De gamla, goda tiderna kommer aldrig tillbaka”, resonerar pessimisterna. Men ingen vet säkert.

Säkert är dock att en hel del återvänder till som det var fram till januari 2020 nu när restriktionerna lättar. Med förnuft och eftertanke ser både samhälle och föreningsliv över sina verksamheter. Men det är lätt att bli fartblind och stampa alltför hårt på gaspedalen. För ännu kan vi inte helt koppla av. Covid-19 gäcker oss fortfarande, om än inte lika påtagligt som tidigare.

Med detta sagt är vi i Hembygdsföreningen väldigt glada över att vi har kunnat genomföra de planerade samlingarna under hösten. Hembygdens dag blev nästan samma succé som vanligt. Berättarcafé tillsammans med Sigtuna kulturförening blev ett omtyckt nytillskott. Bildvisningen med temat ”Sätunaområdet från förr till nu” blev uppskattat och musikcafé med Cold Mountain Band lockade storpublik.

Närmast väntar julbord, om allt förblir som det är just nu.

Kanske kan man kaxa till det och svara på rubrikens fråga: Blir det någonsin normalt igen? Nej – det blir bättre. För visst borde den långa tiden med restriktioner ha lärt oss mycket som vi kan ha användning för i framtiden. Allt med målet att erbjuda ett mer attraktivt innehåll för nuvarande och kommande medlemmar.

Jan-Peter

TIDLÖSAN

UTGES AV:

Husby-Ärtinghundra Märsta
Hembygdsförening
195 91 Märsta

Bankgiro: 5400-5244

Swish: 123 513 73 36

UTKOMMER: 4 gånger per år.

TRYCK: PP-Tryck, Märsta

REDAKTION:

Agneta Nilsson, Marés Lendway,
Ulf Berndtson, Bo Klang, layout
Jan-Peter Alm, ansvarig utgivare

Manus mottages med tacksamhet.
Vi förbehåller oss rätten att i samarbete med författaren redigera det insända materialet.

E-post: marstahembygd@gmail.com

INNEHÅLL	Sid
Blir det någonsin normalt igen?	3
Husrally uppför Stationsgatan	4
Kaféet blir barnavårdscentral	9
Allan Lundberg - en mångsidig Märstaprofil	11
Torsten Englund 1926 - 2021	13
Äntligen kan vi få träffas igen	14
Bildvisning - en generalrepetition	16
Knökfullt i Husby skola	17
Evenemang & Kalendarium	18

BLI MEDLEM I VÅR FÖRENING

Medlemskapet berättigar till deltagande i alla evenemang, även de som inte är öppna för allmänheten, och du får Tidlösan i din brevlåda fyra gånger om året. Avgiften är 140 kronor om året och gäller för hela familjen.

Enklaste sättet att bli medlem är att sätta in avgiften på vårt Plusgiro med angivande av *namn och adress*. Skriv gärna *Ny medlem* som referens.

För mer information gå till föreningens hemsida: www.hembygd.se/husbyarlinghundra

Husrally uppför Stationsgatan

Hus på vift tillhör sannerligen inte vanligheterna. Men i Märsta hände det.

Till och med två gånger under ett och samma år.

Fortfarande berättar ögonvittnen om de märkliga händelserna. Många har också funderat över hur flyttningarna gick till. Svaret finns i Allan Lundbergs ögonblicksskildring som första gången publicerades i Tidlösan 1995. Bläddra fram till nästa uppslag så finns den att läsa där.

Den ovanliga händelsen fick ny aktualitet i samband med att området kring Sätuna torg nu helt byter skepnad. Kvar finns idag bara en stor grop som så sakteliga ska fyllas med bostäder och affärslokaler – om nu cementen räcker, förstås. Det som byggdes för att ersätta den gamla affären från 1920-talet är redan borta. Den här gången fungerade det tydligen inte med flyttning längre upp på Stationsgatan. Det blev grävskeporna som fick göra jobbet. Vi får väl verkligen hoppas att det nya området Stationshusen klarar sig längre än de 60 år som de nu rivna fastigheterna vid Sätuna Torg fick leva.

Det andra huset som flyttades är inte lika omskrivet, kanske för att det var en mindre fastighet och att därmed flytten blev mindre spektakulär.

Det handlar i detta fall om den fastighet som låg i korsningen Södergatan och Stationsgatan och inhyste Milda Lundgrens kafé och Anderssons tobaks- och pappershandel. Denne pappershandlare hade en för affärsmän något annorlunda filosofi. Om en vara var slut på lager och kunden undrade om det fanns möjlighet att han kunde beställa hem nya blev svaret ofta: ”Det är ingen idé att beställa hem – det bara går åt”

Bildkavalkad

Eftersom bilder alltid säger mer än ord låter vi bilder ur vårt omfattande arkiv visa på hur flyttningarna gick till och vad som väntade husen på den nya platserna.

Sammanställt av Jan-Peter Alm

Här ligger Alg. Janssons Diversehandel tryggt intill ”Strömgården”, ett stenkast från Märsta station. Sedan 1920-talet var säkert affären Märsta-bornas givna mötesplats för såväl inköp som att få ta del av de allra senaste nyheterna.

Sakta flyttas affären några meter uppåt Stationsgatan för att så småningom ge plats för en modernare affär. Till slut hamnade ”Janssens” längre upp på Stationsgatan och blev hemvist för Konst- och musikskolan.

En verklig "affärsrörelse"

Mitt i vintern 1959 genomfördes, ett stenkast från Märsta järnvägsstation en transport som lät mycket tala om sig.

På den plats där Sätuna Matmarknad nu ligger stod ett trähus som inrymde Janssons diversehandel och charkuteri, jämte bostad för innehavaren John E. Jansson och hans familj. Jansson, som för övrigt var byggnadsnämndens ordförande, ville bygga nytt på samma ställe. Men han ville inte stänga sin butik under tiden. Lösningen blev att flytta huset 60 meter. Det kunde genomföras med hjälp av Fritz Persson & Söner i Sölvesborg, en firma specialiserad på den sortens uppdrag. I beställningen ingick att den affärs-mässiga rörelsen skulle tillåtas fortgå medan den transportmässiga genomfördes.

Med hjälp av en lastbilsmonterad vinsch började förflyttningen vid sju-tiden på morgonen och var klar sex timmar senare. Det betyder tio meter i timmen eller 17 centimeter i minuten. Den blygsamma hastigheten gjorde det möjligt för kunder att hela tiden strömma in och ut och uträtta sina inköp.

Inte heller några andra förbindelser var brutna. Själv tog jag mig framgångsrikt före att i den journalistiska tjänsten ringa till affären för att pröva telefonkontakten – det här var ju långt innan mobiltelefonen bröt igenom. Christer Jansson – sonen i huset – berättar att inte heller toaletten var ur bruk. Och i butikens hyllor stod konservburkarna stadigt, liksom i övervåningen tillbringaren på sitt salongsbord.

Flyttningen gick på 14.900 kronor, att jämföra med vad det hade kostat att medan nybygget pågick ha butik och bostad inhysta i någon tillfällig barack.

Nu fick det gamla trähuset fortsätta att göra tjänst i flera årtionden till. Efter ett par år var den nya affärsfastigheten inflyttningsklar, med bostäder en trappa upp (där fru Ebba Jansson alltså bebor en).

Då anlätades Person & Söner för att frakta det nu tomma huset till ett läge några hundra meter upp längs Stationsgatan. Ända till 1990, när även den tomten skulle nybyggas blev det kvar. Allra sist i musikskolans tjänst. En av lokalerna gick efter ommålning under namnet Blå hallen.

Allan Lundberg

Bakom Sörlings verkstäder fick "Janssons" sin nya placering. Strax framför ligger Hedlunds slakteriaffär (som senare blev "Presenten") och bakom ligger Rönnsäter som fortfarande finns kvar. Till vänster bygger Texaco en bensinstation, som numera heter Preem.

Sätuna torg blev en tid Märstas Wall Street med flera banker, post och försäkringskassan.

Men vintern 2021 gjorde grävskoporna sitt intåg. Både livsmedelsaffären och fastigheten med bostäder och affärer jämnades med marken. Det verkar som om Sätuna video inte riktigt ville släppa taget. Kanske fanns det tid att hyra ut ännu en spännande actions-rulle?

I den här gropan ska ett nytt Sätuna torg växa fram under namnet Stationshusen. Här blir det 165 hyreslägenheter, 46 bostadsrätter 3500 kvm butiker och lokaler. Inflyttning 2023-24.

Kaféet blir barnavårdscentral

På 1950-talet var det inte så tätt mellan husen i centrala Märsta. Längs Södergatan fanns småhus och Metodistkyrkan (nuvarande Sätunakyrkan) och det ensamma tvåvångshuset längs ner mot Stationsgatan som i slutet av 1950-talet kommer att rulla väg till Sätunavägen. I bakgrunden tronar den pampiga ladan vid Sätuna gård.

Kaféet och pappershandeln har flyttat till andra lokaler och nu rullar också hela huset vidare till ny plats.

Den nya adressen för huset blir Sätunavägen. Här kommer kommunens barnavårdscentral att inrymmas. I bakgrunden syns Smedsgården som byggdes i slutet av 1940-talet som bostäder för anställda vid Arvid Lindgrens Färg och Ferniss. I bakgrunden finns också "höghuset" som kom till 20-talet år senare.

Sätunavägen med den flyttade barnavårdscentralen till höger

Allan Lundberg - en mångsidig Märstaprofil

Det är lustigt hur tankarna virrar runt ibland. När jag sysslade med sidorna om de flyttbara husen dök Allan Lundbergs namn upp. Det var ju han som i Tidlösan 1995 skildrade Janssons första flytt år 1959.

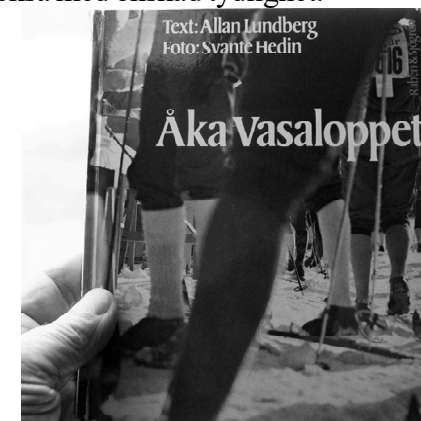
Allan hade många strängar på sin lyra och kom att bli en verkligt omtyckt Märstaprofil.

I grunden var han journalist och författare. Han hade de svenska författarna Alf Henriksson och Harry Martinsson som favoriter. Om båda skrev han böcker och artiklar.

Allan var också en friluftsentusiast av stora mått med engagemang i bland annat Friluftsrämjandet och Naturskyddsföreningen. Han stred outtröttligt för att skydda naturen i Sköndalskogen mot exploatering, vilket så småningom ledde till att området klassades som naturreservat.

Men det jag kom att tänka på var något helt annat.

År 1970 publicerades boken *Åka Vasaloppet* med Allan Lundberg som författare och Svante Hedin som fotograf. Boken skildrar förberedelser och genomförande av Vasaloppet 1970 för 19 tappra skidåkare i Märsta IK. Allan deltar själv i hela processen. Det är en ömsint skildring av de vedermödor som behövs för att kunna genomföra de nio milerna mellan Sälen och Mora. Det är förstås ingen dans på rosor och allt skildras av Allan på ett medryckande och spännande sätt. Det är väl knappast en spänningsroman med väl en gedigen genomgång av vad som krävs för att kunna genomföra mandomspöket på ett bra sätt. Hur de 19 skidlöparna klarar loppet framgår också med önskad tydlighet.

Jag hade väl mina funderingar om att åka det legendariska långloppet. Men läsningen av Åka Vasaloppet satte lite sordin på funderingarna. Och samma frågor som Allan ställde sig började snurra i skallen. Är det verkligen vettigt att lägga ner så mycket tid i förberedelser och ändå få en sagolik plågsam första söndag i mars. För Allan blev svaret ja, för mig blev den nej. Jag nöjde mig med att sedan åka ett lopp mellan Sigtuna och Uppsala, totalt 32 km om jag minns rätt.

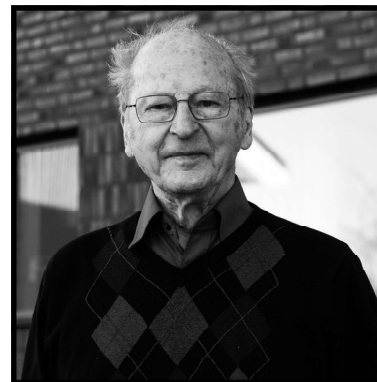

Allan Lundberg med hustrun Christina i Sköndalsskogen år 1991. Allan var en viktig kugge för att vi idag har ett naturreservat nära centrala Märsta. Märsta IK har lagt ner skidsektionen, men Allan har inte lagt av skidåkandet utan övergått till den nya Märstaklubben Arlanda Märsta Skidklubb. Mössan avslöjar bytet av klubb.

Boken Åka vasaloppet rekommenderas. Finns, som det verkar, inte kvar på förlaget Rabén och Sjögren, men kan kanske lånas på biblioteket. Eller slå en signal så får du låna mitt vältummade exemplar.

Allan Lundberg föddes 1922 i Själevad, flyttade till Märsta 1955 och avled 2016 93 år gammal.

Jan-Peter Alm

Torsten Englund 1926-2021

En stor Märsta-profil har gått ur tiden. Torsten Englund, musikskolans grundare, dog i oktober. Trots att han blev 95 år kom beskedet om hans bortgång lite överraskande. Bara några dagar tidigare var han och lyssnade på bluegrassmusik i Husby skola. Och till Hembygdens dag i augusti kom han gående från Märsta station. Jag försökte hjälpa honom med lift tillbaka, men det blev en promenad då också.

Torsten var en lokal profil i ordets bästa mening. Redan 1956 startade han Musikskolan, som han sedan utvecklade under hela sin verksamma vid. Själv var jag bland de första som började spela blockflöjt och fortsatte sedan med piano. Någon musikanter blev jag dock aldrig, men det är på intet sätt Torstens fel. Fotbollen blev för intressant helt enkelt.

Efter de många åren som rektor förblev Torsten en synnerligen aktiv person. Det var inte många kulturaktiviteter han missade. Hos alla lokala arrangörer var han en välkänd besökare, som också gärna spred underfundiga kommentarer omkring sig. Också vid Hembygdsföreningens städdag i april varje år kom han utrustad med kratta för att hjälpa till att göra området kring den gamla skolan prydligt.

År 2016 ägnade Hembygdsföreningen ett helt nummer av medlemstidningen Tidlösan åt Torstens Englunds långa och innehållsrika liv. Det finns fortfarande exemplar kvar för den som är intresserad av en mer omfattande dokumentation av Torstens liv i musiken tjänst.

Vi kommer att sakna dig, Torsten!

Jan-Peter Alm

Äntligen kan vi få träffas igen!

Arets Hembygdens dag blev inte bara ett arrangemang ibland andra. Den här gången var dagen extra efterlängtad. Förra året blev det ingen Hembygdens dag på grund av pandemins restriktioner. Så nu tog många chansen att få mötas igen. Även om det kanske inte blev så mycket kramande, så blev det ändå många efterlängtade möten.

Hembygdens dag 2021 blev en trevlig tillställning i traditionell tappning. Täppavallen fylldes av

diverse trevligheter. Vädret var också trevligt och många besökare trivdes.

Sigtunaortens biodlare fanns på plats för att visa upp bikupor och bjuda på ny slungad honung.

I torpet serverades våfflor med sylt och grädde och i magasinet kunde hugade spekulanter lägga ett bud på fina loppissaker. Kaffeservering och varm korv med bröd hade en styrkande åtgång.

Både yngre och äldre personer ser ut att njuta av både vädret och kaffet.

Karolina på synt och Ivan på gitarr underhåller från scenen.

Som traditionen bjuder började dagen med friluftsgudstjänst och

fortsatte med sång och musik av duon Ivan och Karolina.

Traditionsenligt börjar Hembygdens dag med ekumenisk gudstjänst. Här Församlingssherde Gustav Jakobsson i predikotagen.

Som helhet helt enkelt en trevlig dag!

Text & bild: Jan-Peter Alm

Bildvisning - en generalrepetition

Det var en handfull personer som kom till Husby skola den 26 september för att få se fotogruppens senaste bildspel som handlade om Sätuna.

Anledningen är att Sigtunahem har bett oss att visa bilder från Sätuna. I fotoarkivet har vi en del bilder i skiftande kvalitet. Jan-Peter inledde med Sätunas historia som sträcker sig drygt 700 år tillbaka i tiden och det slutade i modern tid. Som vanligt bidrog åhörarna med sina minnen och anekdoter.

Fotogruppen konstaterade att några bilder behövde byta plats. Åhörarna lät sig väl smaka av kaffe, bullar och kakor.

Jan-Peter berättar om långhusen som kan ha sett ut så här på Sätuna under medeltiden.

Foto: Margareta Klang

Knökfullt i Husby skola

Det var mer än utsålt när Cold Mountain Band med rötter i Odensala bjöd på bluegrass-musik i Husby skola en söndags-eftermiddag i mitten av oktober. Efter långt uppehåll var det äntligen dags för en uppskattad livekonsert. Och bluegrassmusiken var en perfekt start. Redan förra året besökte Cold Mountain band Husby skola. Men på grund av restriktioner fick bara en mindre skara möjligheten att lyssna på det professionella bandet. Den här gången var det annorlunda.

Bluegrassmusiken har rötter i den amerikanska söderns folkmusik och irländsk och brittisk folkmusik, men innehåller även element ur gospel och blues.

Framträdandet i skolan bjöd på såväl kompositioner av bandets egna musiker som musik hämtad företrädesvis från det mer etablerade utbudet.

Medryckande musik blandades med trevligt mellansnack. Både musikanter och åhörare gick efter ett par timmars musikupplevelse stärkta ut i oktober-skymningen.

Text o bild: Jan-Peter Alm

"Det var bättre förr"

Söndag 13 feb klockan 15.00 i Husby skola

Bilder från hembygden och minnen från en förgången tid.

Kaffeservering

KALENDARIUM

13 februari 2022 kl. 15.00 Bildvisning. Plats: Husby skola

20 mars 2022 kl 15.00 Årsmöte. Plats: Husby skola

**Styrelsen sammanträder i regel första måndagen i månaden.
Hör av gärna av dig!**

Nya medlemmar:

Följande medlemmar hälsas välkomna till vår förening:

Birgit Gävstedt, Nils-Olof Zetterström, Ingrid Rosendahl, Barbro Wänblad och Anders o Ingrid Eriksson samtliga Märsta

Årsmöte

Söndagen den 20 mars 2022 klockan 15.00 i Husby skola
Mer information kommer i nästa nummer av Tidlösan, men boka in datumet redan nu!

Valberedningen

När det börjar dra ihop sig till årsmöte, då börjar även tempot i valberedningens arbete att öka. Redan nu vill valberedningen veta om det finns medlemmar som har tid att avsätta för arbete i Hembygdsföreningens styrelse. Valberedningen har fått information att en person inte ställer upp för omval. Det skulle vara trevligt om just **Du** är villig att ställa upp i styrelsens arbete.

Hembygdsföreningens ordförande Jan-Peter Alm kan informera om det praktiska arbetet.

Hör av dig till valberedningen på telefon 070-346 97 30, 070-215 39 50 eller på epost: marstahembygd@gmail.com

E-postadress: marstahembygd@gmail.com

Hemsidaadress: www.hembygd.se/husbyarlinghundra

Facebook: **Husby-Ärtinghundra Märsta hembygdsförening**

Postadress: **Husby kyrkby 142, 195 91 Märsta**

**Söndagen den 21 november kl 15.00 är du välkommen
till Husby skola för att tjuvstarta advent med julbord**

Då blir det ett Advent-event som innehåller

Servering av:

- Glögg
- Skinka
- Köttbullar mm
- Dopp i grytan
- Kaffe och pepparkakor
- Mysig samvaro och trevligheter

Pris 100:-/person

Välkommen!

Anmälan till Marianne Frank **senast 17 nov** på tel 070-6531401, eller
e-post marikurres@telia.com.

**Tidlösan önskar alla läsare en
God Jul och ett Gott Nytt År
2022**

